Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

V. b. b

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V | DUNAJ, V SOBOTO, 11. III. 1950 | ŠTEV. 19 (292)

JUTRI VSI NA VOLITVE!

Glasujmo za naše kandidate, ker od tega je odvisno, kakršna bo občinska politika v prihodnjih letih.

PROGLAS
„Slovenske gospodarske stranke" v Hodišah

Volivci!

Zavedajmo se važnosti občinskih volitev! Kogar bomo v nedeljo izvolili, bo naslednja štiri leta soodločal o vseh važnih gospodarskih in nacionalnih vprašanjih v občini.

Na listi „Slovenske gospodarske stranke" kandidirajo naslednji možje:

1. Šetl Janko, kmet, pd. Žaborc na Rutah,
2. Kompoš Tevži, mlinar na Plašišah,
3. Sabotnik Toni, kmet, pd. Kurnik v Plešerki,
4. Toplicer Martin, kmet, pd. Lapuš v Ležbah,
5. Pavlič Folti ml., mežnar v Hodišah,
6. Mothe Mihej, kmečki sin, pd. Motijev v Plešerki,
7. Mikše Martin, kmet, pd. Žamp v Dvorcu,
8. Kričej Pavel, kmet, pd. Matij na Rutu,
9. Sabotnik Franc, kmečki sin, pd. Sabotnikov v Dobajni,
10. Pavlič Jurij, kmet pd. Peter na Gori,
11. Šušu Tonči, cestni delavec v Hodišah,
12. Pavlič Toni, delavec, pd. Radar v Šmiklavžu.

Koliko kandidatov „Slovenske gospodarske stranke" bo izvoljenih, je odvisno od vsakega volivca!

V „Slovenski gospodarski stranki" so združeni vsi Slovenci, ki se zavedajo, kaj pomeni, če tujci odločajo v občini, kot je to bilo za časa vojne. „Slovenska gospodarska stranka" se bori za popolno enakopravnost slovenskega jezika v šoli, za popolno gospodarsko in socialno enakopravnost slovenskih kmetov in delavcev v občini.

Načelo „Slovenske gospodarske stranke" je: **Proč z strankarsko politiko v občinskih vprašanjih!** Zalagala bo vse svoje sile za gospodarske in socialne potrebe občanov ne glede na stan, politično prepričanje in narodnost.

„Slovenska gospodarska stranka" je pripravljena v občini sodelovati z vsemi, ki imajo isti cilj.

Slovenci, Slovenke!

Če hočete, da bodo domačini, domači gospodarji, zastopali vaše socialne, gospodarske in nacionalne interese, potem se 12. marca polnoštevilno udeležite občinskih volitev in glasujte vsi za

„Slovensko gospodarsko stranko"

MEDNARODNO SKAKANJE NA SOJNICI

Jugoslovani zasedli 1. in 2. mesto

Minulo nedeljo je bilo na skakalnici na Sojnici (Sattnitz) pri Celovcu VI. mednarodno skakanje, na katerem so sodelovale 4 narodnosti: 5 Jugoslovanov, 4 Nemci, 1 Italijan, ostali pa so bili domačini, nekaj Koroščev, nekaj pa iz ostalih avstrijskih pokrajin. Nad 6000 ljudi se je zbralo ob skakalnici. Jugoslovani, katerih stil so vsi priznavali in občudovali, so zasedli prvo, drugo in šesto mesto in sicer: prvi je bil Gašperšič Marjan, 45.5, 47 in 55 metrov, ocena 324,4; drugi Priboršek Franc, 46, 47.5 in 52.5 metrov, ocena 319,2; šesti Razboršek Ivo, 43, 44 in 49,5 metrov, ocena 307,6. Pokal je dobilo jugoslovansko moštvo.

Prvič v zgodovini se je mednarodnega tekmovanja udeležil tudi skakalec koroških Slovencev pod imenom Slovenske fizkulturne zveze Gabrijel Flori iz Št. Janža. Več o skakanju bomo poročali v eni izmed prihodnjih številk.

Kdo je vse proti enotnosti slovenskega ljudstva na Koroškem

Svetna ves — Št. Janž. Vedeli smo, da se nemško-šovinistični gospodi ne bomo prikupili s tem, da gremo narodno zavedni kmetje, delavci in obrtniki tudi v naši občini enotni na občinske volitve. Razumljivo je, da gospodi ni prav, da smo uspeli premagati razprtino, ki jo je mislila z jesenskimi volitvami za vse večne čase zasidrati med nami, da bi nas neenotne lažje gospodarsko pritegnila in izigravala v narodnostnih vprašanjih. Ker smo spregledali igro, smo se potrudili in zastavili vse sile, da smo ustvarili enotnost. Res je, da so bile sprva ovire, saj je „Naš tednik" dajal strankarske direktive, ki niso bile v korist skupnosti Slovencev, medtem ko se je DFDL borila proti vsakemu strankarstvu, ki bi onemogočilo enotnost. Trezna razsodnost in osebno poštenje pa je odločilo tudi pri nas končno v prid skupnih interesov. „Gospodarski blok občine Svetna ves" bo v nedeljo združil vse, ki so proti dosedanji negospodarski občinski politiki, vse, ki so za pametno gospodarjenje z občinskim denarjem, za odklanjanje oblastnih ukrepov, ki so občanom v škodo, proti strankarskemu reševanju občinskih problemov, za enakopravnost slovenske besede v občinskem uradu in šoli.

Pričakovati bi bilo, da se bodo tudi tisti, ki stalno poudarjajo, da se borijo za pravice delovnih ljudi, vključili v našo skupnost. Namesto tega pa smo doživeli nesramen napad v „Volkswille", ki nas skuša z lažmi in klevetami prikazati avstrijskim delavcem v čisto popačeni luči. Tem obrekovalcem ni po volji, da ustvarjamo enotnost občanov, da bi se lažje uprli gospodarskemu, socialnemu in narodnostnemu pritisku, ki mu je vedno bolj izpostavljeno naše ljudstvo. S tem nesramnim izpadom dejansko dokazujejo, da jim je enotnost slovenskih delovnih ljudi prav tako napoti kakor avstrijski gospodi. Hoteli so oklevetati poštene slovenske kmete in delavce, a so pri tem pokazali svoj spačeni obraz. Stališče enotnosti slovenskega ljudstva, ki se bori proti zatiranju in za ohranitev, je preizkusni kamen, da se izkaže, kdo ni samo v besedah za pravico in demokracijo. „Volkswille" te preizkušnje ni prestal. Potrdil je samo, da sta v enotni protislovenski fronti z ÖVP, Steinacherjem in VdU tudi Tschofenig in Kazianka.

Izid volitev v Angliji

Pri volitvah v angleško spodnjo zbornico, ki so bile koncem februarja t. l., je ponovno zmagala laburistična stranka, čeprav je v splošnem zgubila 2 sedeža v parlamentu. Od 625 sedežev jih je dobila laburistična stranka 315, konservativna stranka 296, liberalci 9, irski nacionalisti 2 in neodvisni liberalci enega.

V vsej Angliji je bilo oddanih 28,700.086 glasov, kar pomeni, da se je volitev udeležilo 84 odstotkov volivnih upravičencev. Za posamezne stranke je bilo oddanih glasov: za laburiste 13,237.721, za konservativce 12,434.347 in za liberalce 2,626.449.

Izid volitev je pokazal, da je laburistična stranka zgubila na svoji moči, zato so se ministrski predsednik in njegovi najožji sodelavci odločili, da ne bodo več nadaljevali politike, ki bi bila konservativni opoziciji preveč nasprotna. V prvi vrsti so se voditelji tako imenovane „delavske" stranke iz strahu pred opozicijo odločili, da nova laburistična vlada ne bo več zagovarjala nadaljnjega podržavljanja.

Značilno za letošnje volitve v angleško zbornico je tudi dejstvo, da so ostali komunisti brez vsakega sedeža v parlamentu, kar je brez dvoma posledica kominformske politike njihovega vodstva.

Beseda o zadružništvu

Za obrambo in ohranitev eksistence malih, gospodarsko šibkejših in ogroženih, za socialno neodvisnost, za boljši razvoj in dvig življenjske ravni je nastalo zadružništvo. „Eden za vse in vsi za enega!" — je bilo geslo ogroženih proti tlačiteljem, v uporu proti izkoriščanju po gospodarsko močnejših, v borbi proti oderuštvu s strani večjih in manjših kapitalistov, organiziranih v trustih in kartelih. Z enim stavkom povedano, zadružništvo ni nič kaj drugega, kakor boj izkoriščanju, stremljenje za izločitev ljudskih pijavk iz narodnega gospodarstva, na načelu enakopravnosti članov sloneče združenje, ki potom samopomoči s skupnimi napori pospešuje gospodarstvo svojih članov.

Nobenega dvoma ni, da pri nas zadružno delo danes ni lahko. Po nacizmu uničenim našim zadrugam le z največjo težavo in z vsemi mogočimi ovirami popravljajo prizadete jim krivice in povzročeno jim škodo. Gospodujoči oblasti namreč ni na tem, da bi se razmahnilo slovensko zadružništvo, ker ravno dobro razvito zadružništvo lahko pomeni hrbtenico malega naroda.

Pa tudi vedno bolj krivične gospodarske razmere in občutno pomanjkanje denarja so velika ovira za uspešen razvoj zadružništva, v prvi vrsti kreditnega. Ravno te zadruge pa so s svojim delovanjem na našem ozemlju rešile marsikatero kmečko gospodarstvo propada. Hranilne vloge danes v avstrijskih denarnih zavodih splošno zelo neznatno naraščajo; stanje vlog na Koroškem je zadnje mesece celo padlo. Vzroki so v nezadostnih dohodkih prebivalstva, v visokih cenah in v neprimerno visokem obdavčenju. Nezaupanje v šiling povzroča strah pred zopetnim razvrednotenjem hranilnih knjižic, in zaradi teh pojavov trpijo tudi naše kreditne zadruge.

Ker ni vlog, se tudi s posojili ne more pomagati, kakor bi bilo potrebno. Posledica tega je, da mora marsikateri v zadregi in stiski iskati posojila v bankah in mestnih denarnih zavodih, ali pa v škodo in pod ceno prodajati svoje pridelke in izdelke. Spet se uveljavlja sloves vaškega skopuha, žalostnega spomina iz že premagane dobe. Takšen je položaj na prvi pogled.

Ni pa res, da bi tu in tam ne bilo denarja! Toda ljudje ga raje hranijo doma, včasih so rekli „v nogavicah", ter ga ne vložijo v svoj domači denarni zavod. To je znak za pomanjkanje zavesti skupnosti in pomena zadružništva sploh. Domača zadruga bi morala biti skupna blagajna vsega okoliša. Pri svojem poslovanju morajo biti zadruge zato skrajno previdne. Vlagatelji morajo imeti vsak čas jamstvo in možnost, da svoje vloge dvignejo. Posojila morajo biti zato samo kratkoročna in se jih sme podeliti samo za strogo koristne namene ob popolni varnosti.

Nikakor pa nočemo govoriti samo o kreditnem zadružništvu, kajti področje zadružne samopomoči je naravnost neizčrpno. Navedel bi samo še nekatere zadruge, ki nam nakazujejo nešteto možnosti in koristi zadružnega gibanja: Nabavne in prodajne zadruge (med te spadajo

naše gospodarske zadruge), proizvajalne zadruge (kakor mlekarske, klavniške, lesno-obrtne), potem obratne zadruge (kakor strojne, elektrarniške, živinorejske, pašniške) in še razne pomožne: vodovodne, stavbne in naselbinske, zdravstvene itd. itd.

Za uspešen razvoj zadružništva so nujna sredstva, to je kapital. Še bolj pa je potrebno delo in sicer zadružno delo. Zato rabimo ljudi z zadružno zavestjo. Saj v zadružnem gospodarstvu ne gre edino le za sprejemanje in oddajanje otipljivih dobrin, ki jim pravimo denar in blago, ampak gre tudi za dajanje in sprejemanje v duhu medsebojne samopomoči, s skupnim premagovanjem ovir. Ta zadružna ideja pa je tako silna, da ji ni kos nobena druga misel znanih gospodarskih redov. Če je kapitalizem v gospodarstvu razrešil poedinca vseh ozirov do soseda in do družbe, ker sloni na izkoriščanju, mu je z zadružno idejo vstala nasproti misel gospodarske vzajemnosti in pravičnosti.

Zadruge, te brez dvoma važne gospodarske ustanove, so prostovoljna udruženja. Nikogar se ne more siliti v zadrugo. Kljub tej prostovoljnosti pa so si zadruge priborile velik pomen za splošnost in imajo navdušene prijatelje, pa tudi mnogo sovražnikov. Največji sovražnik zadružništva je brez dvoma egoistični, sebičnostni čut posameznikov. Še bolj pa ovira njegov razvoj stremljenje, živeti na stroške drugih, nadalje nevednost in pomanjkanje smisla za skupnost sploh.

Zato je potrebna zadružna izobrazba in prosveta. Zadružnike, predvsem člane upravnih in nadzornih organov in vse druge prijatelje zadružništva čaka važna naloga, kako pridobivati zadrugam čim širši krog prijateljev in pristašev, to je zavednih zadružnikov. Lahko trdimo, da je prvenstvena naloga, da s prosveto širimo zadružno idejo in dvigamo zavest ter jo zanesemo v najširše plasti ljudstva. Nujno je, da so v prvi vrsti zadružni funkcionarji zadružno izobraženi, a tudi idejno in ne samo v poslovanju. Zadružni funkcionar se mora mnogo učiti in je premalo, da bi bil samo tajnik, oziroma poslovodja, poučena oseba v zadrugi. Razume se, da morajo zato poznati osnove, idejne temelje in z uspehom širiti zadružno idejo v svojem okolišu. Za dviganje zadružne zavesti je treba izrabiti vse priložnosti, na primer seje odborov. Na seji naj se ne obravnavajo zgolj poslovne zadeve, ampak bo tisti, ki je že bolj sposoben, vedno kaj prispeval, kar bo služilo zadružni in gospodarski izobrazbi odbornikov. Na občnih zborih tudi ne sme manjkati načelnega predavanja o zadružništvu! Najvažnejše sredstvo pa je tudi tukaj tisk! Širjenje zadružne literature je izboren pripomoček za poglabljanje zadružne zavesti. Tudi „Slovenski vestnik“ vabi k sodelovanju zadružne ideologe in praktike.

Na področju zadružništva in zadružne prosvete nas čaka ogromno nujnega, lepega in hvaležnega dela, da bodo zadružna ideja in načela proniknile v last vsega našega ljudstva.

Lovro Potočnik

Vsem občinskim odborom DFDL

Vse občinske odbore prosimo, da nam takoj sporočijo izid občinskih volitev po telefonu na številki: Celovec 16-24 ali pa 14-98; po možnosti še v nedeljo. Lahko tudi v nočnih urah.

Sekretariat DFDL

Čuvali bomo svetle tradicije v zgodovini našega naroda

Vsled objavljanja važnih stvari v zvezi z občinskimi volitvami v zadnji številki nismo mogli nadaljevati s političnim referatom na Pokrajinskem zboru DFDL, katerega nadaljevanje in konec prinašamo danes:

O nekaterih zasedbenih silah v Avstriji je znano, da so že od vsega početka dajale in da še dajejo potuho nedemokratičnim elementom in jih celo odkrito podpirajo. Zadostuje, če se v tej zvezi spomnimo nazaj na čase, ko je za naše ozemlje merodajna zasedbena sila dajala potuho in pomoč najrazličnejšim elementom od Knappitscheve „Demokratične stranke“ pa do „Zveze avstrijskih Slovencev“ in izrazito nacistične organizacije BHS in njenim Wurfkomandam, medtem ko je hkrati z najrazličnejšimi terorističnimi ukrepi nastopala proti članom antifašistične demokratične organizacije slovenskega ljudstva na Koroškem. Okupacija pa tudi sama po sebi ustvarja take pogoje nezadovoljstva med množicami, da jih nacistični elementi s svojo radikalno demagogijo lahko izkoriščajo za lastno krepitev. Brez dvoma je porast nacističnega VdU tudi delna posledica zasedbene politike v Avstriji.

Da bi zmanjšali pomen narodno osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov in opravičili svoje oportunistične lakaje v satelitskih državah in Komunističnih partij Italije in Francije, so si v Moskvi svoječasno izmislili nov nauk o odrešilni in osvobodilni vlogi Sovjetske armade. Ta nauk se je izkazal kot nacionalistična zabloda med drugim tudi na primeru Avstrije. Skoraj pet let je Sovjetska armada kot „osvoboditelj“ že v Avstriji, dejanske svobode za delovno ljudstvo pa je danes tudi v sovjet. zasedbeni coni Avstrije manj, kakor je je bilo v prvih mesecih po zlomu nacizma. Medtem se je namreč kljub navzočnosti Sovjetske armade tudi v sovjetski coni Avstrije utrdila le svoboda za kapitaliste, špekulante in bivše naciste, delovni človek pa je slej ko prej ostal suženj teh starih in mnogih novih pijavk, ki so se nemoteno znale in smele okoristiti na račun prve povojne ljudske bede. Kljub petletni navzočnosti Sovjetske armade je oblast buržoazije, oblast izkoriščevalske gospode spet trdno zasidrana in se pripravlja na ponovni napad na demokratične pridobitve, ki si jih je ljudstvo v preteklosti znalo izvojevati s težko in vztrajno borbo.

Avstrijsko delovno ljudstvo se drami iz zaspanosti

Različne revolucionarne akcije avstrijskega delavstva v zadnjem času, kakor stavke v zvezi z borbo za zvišanje plač in za premostitvene doklade dokazujejo, da se avstrijsko delovno ljudstvo drami iz letargije in pasivnosti. Da pa se te demokratične sile zaenkrat še ne morejo učinkovito dovolj uveljaviti, je treba iskati vzroke v dejstvu, da nimajo pravega, resnično revolucionarnega vodstva, da nimajo vodilnega odreda v borbi proti gosposki.

Zaenkrat še široke množice delavstva nekako slepo in v spominih na nekdanjo borbeno tradicijo sledijo vodstvu SPOe, čeprav se je to vodstvo v povojnih letih s svojo koalicijsko politiko z avstrijsko reakcijo v OeVP že na neštetih primerih razkrinkalo kot pomagač in priganjač te protiljudske gospode, kot sokrivec marshallizacije in njenih posledic.

Vodstvo KPA pa si ni znalo niti ni moglo pridobiti zaupanja množic, ker se je zelo hitro in zelo očitno kompromitiralo kot pokorni in slepi izvrševalec povelj iz tujine, ki ne jemljejo v obzir resničnih potreb avstrijskega ljudstva, temveč služijo le protirevolucionarnim namenom, ki so se razgalili v teku informbirojevske sovražne kampanje proti Titovi socialistični Jugoslaviji. S tem, da se je tudi KPA z vsem svojim propagandnim aparatom vključila v to umazano in razbojniško gonjo, je zgubila in bo zapravila do kraja še zadnjo trohico simpatij pri svojem že itak maloštevilnem članstvu. Tako imenovani levi socialist Scharf pa, ki bi bil imel lahko vso oporo v socialističnih množicah v borbi proti korumpiranemu desničarskemu vodstvu SPOe, je postal politična ničla s tistim trenutkom, ko se je odkrito povezal in solidariziral z avstrijsko agenturo Informbiroja.

Kljub temu, da niti SPOe niti KPA s sedanjo linijo in vodstvom nista sposobni in niti voljni, da bi povedli avstrijski proletariat v pravilno organizirano borbo, pa se avstrijsko delavstvo po sili razmer le vzbuja in pričenja gibati. Še se to dogaja nekako spontano, brez pravega vodstva. Zato tudi akcije zadnjega časa niso zadosti smotrne in organizirane, zato te akcije tudi niso zadostno med sabo povezane. Ker niso niti pravilno zastavljeni cilji teh akcij, se tudi doseženi rezultati kmalu spet razblinjajo v nič. Ravno na teh primerih iz zadnjega časa je najbolj vidna klaverna vloga in odkrita sabotaža delavske borbe, ki jo uganjata SPOe in vodstvo KPA.

Da se spričo take nedoslednosti in sabotaže borbenega razpoloženja delavstva pričenja v vedno večji meri spet uveljavljati radikalna socialna demagogija nacistov, ni nič čudnega. Kjer ni zares dosledno napredne organizacije, ki je sposobna voditi načrtno revolucionarno borbo, tam so najugodnejša tla za uspevanje VdU-a. Zadnje volitve v delavsko zbornico so pokazale, da se je nacistični VdU že v precejšnji meri znal zasidrati tudi med nameščenci in delavci. Krivda za ta pojav nedvomno pada na oportunistični vodstvi SPOe in KPA, ki s svojo izdajalsko in nerevolucionarno politiko tirata množice v vrste VdU-a, ki zna to izdajstvo spretno izkoriščati z uporabljanjem navidezno socialnih parol, ki se jih je naučil v šoli nemškega nacionalsocializma. Če že slabšajoče se socialne razmere, ki ogrožajo eksistenco delovnih ljudi v mestih in industrijskih središčih, ter bližajoče se gospodarske težkoče, ki groze zajeti kmečko prebivalstvo na podeželju, same po sebi nudijo nacizmu zelo ugodna tla za uspevanje lažni-socialne propagande, tedaj je gotovo, da je ta nevarnost še večja tam in takrat, če mora delovno ljudstvo brez pravega vodstva, brez vodstva s pravilnimi in jasnimi pogledi na politične, gospodarske in socialne probleme samo iskati izhoda in rešitve iz kritične situacije. Avstrijsko delovno ljudstvo danes nima takega vodstva, zato se moč njegovih spontanih akcij le prevečkrat razblini v nič, kar lahko samo zavira in duši borbeno razpoloženje.

V taki situaciji ima Demokratična fronta delovnega ljudstva kot dosledno napredna in antifašistična organizacija v Avstriji še prav posebne naloge. Čeprav zaenkrat še mala in ne še zadosti organizacijsko utrjena, je DFDL trenutno vendarle edina politična organizacija delovnih ljudi v Avstriji, ki ima vseskozi pravilne poglede na probleme, ki se pojavljajo v političnem, kulturnem in socialno-gospodarskem življenju, v kolikor prizadevajo interese delavcev, kmetov in delovne inteligence. Zato bo ena izmed zelo važnih nalog DFDL v bodoče ta, da bo s svojim pojačenim, sistematičnim in pravilnim delom na področju svojega delokroga tudi avstrijskemu in delovnemu ljudstvu kazala pot revolucionarne borbe proti metodam izkoriščanja, proti sistemu gospodarskih in političnih privilegijev, proti rastoči fašistični nevarnosti in proti vsemu, kar je s strani avstrijske in tuje gosposke naperjeno proti demokratičnim svoboščinam in socialnim pravicam delovnih ljudi. S svojim dosledno borbenim udejstvovanjem mora DFDL kot nosilec dosledno napredne misli postati zgled, opora ter pomoč demokratičnim silam v Avstriji v jačanju njihove borbe.

Napredni ljudje in demokrati v Avstriji danes v veliki meri še niso pravilno orientirani in poučeni o edinstveni vlogi vodstva nove Jugoslavije in njenih narodov. Ne poznajo še zadosti niti pomena niti teže njihove borbe, niti se ne zavedajo, kako ogromnega pomena je ta borba za nadaljnji razvoj napredka in demokracije v svetu. Člani DFDL poznamo novo Jugoslavijo, poznamo in z radostjo spremljamo njene ustvarjalne napore v graditvi socializma, poznamo polet njenih delovnih množic, poznamo njeno vodstvo z maršalom Titom na čelu in vemo, da je vse laž, kar pišejo in govorijo imperialisti in informbirojevci z edinim namenom, da bi zatirali demokracijo, enakopravnost in resnično svobodo narodov. In ker to vemo, je naša naloga, da posredujemo resnico o socialistični Jugoslaviji tudi vsem poštenim avstrijskim demokratom, svesti si, do bomo s tem lahko doprinesli ogromen delež k zasidranju napredka in demokracije v Avstriji.

DFDL se dosledno bori za enotnost koroških Slovencev

Sovražniki demokracije v Avstriji so vedno pravilno ocenjevali moč in pomen demokratičnega gibanja koroških Slovencev. Zato so se vsa leta po vojni z vsemi silami trudili, da bi razbili in razcepili to gibanje. Dolgo so se trudili zaman. Šele ko je bil slovenskemu narodu na Koroškem zadan iz Pariza najhujši udarec, ko je marsikateremu narodno zavednemu človeku upadel pogum in je trenutno zgubil zaupanje ali v svoje lastne sile ali v sile slovenskega ljudstva, ko je marsikdo videl samo goro težav, ni pa več videl poti in načina, kako te težave premagati ali odstraniti, šele v tej delni dezorientaciji je sovražnikom koroških Slovencev uspelo zanesti v vrste nacionalno zavednih ljudi neenotnost in jih razcepiti.

Sovražniki slovenskega ljudstva na Koroškem se zelo dobro zavedajo, da bodo težje uspevali v svojih protiljudskih in protislovenskih nakanah, če bo uspelo, začasno od zunaj vnešeno neenotnost v vrstah koroških Slovencev premagati. Ker vidijo v DF tisto silo, ki resno in vztrajno zalaga svoje sile za dosego tega cilja, naperjajo vse svoje napore v to, da bi jo od zunaj in znotraj minirali in zrušili. DFDL sloni na pridobitvah in izkušnjah narodno osvobodilne borbe slovenskega naroda. To je njen temelj in njena opora. Zato tudi nacionalni sovražnik napenja vse sile, da bi omajal ta temelj. Stopnjevana podtalna kampanja za diskriminiranje partizanstva, za blatenje vidnejših bivših partizanov, to so oblike, ki se jih poslužuje sovražnik, da bi zrahljal trdnost naše organizacije. Naša skupna naloga bo, da se bomo vsem tem poskusom vedno in povsod odločno postavili po robu in da bomo kot punčico svojega očesa ljubosumno čuvali najsvetlejšo tradicijo v zgodovini našega naroda, našo protifašistično narodno osvobodilno borbo, zavedajoč se, da bi brez tega zgodovinskega važnega obdobja v življenju koroških Slovencev danes ne obstojalo več slovenskega nacionalnega vprašanja na Koroškem.

V PETEM NADSTROPJU

(Nadaljevanje)

„Seveda vsi niso takšni, toda vlada in tisti, ki jo podpirajo . . .“

„Ne želim si drugega, ko da bi jim bilo vse poplačano, kakor se spodobi,“ se je oglasil njegov sosed, Bošnjak z obližem za ušesom. „Kadar jim bo sovražnik spuščal bombe na glave, se bodo še spomnili vsega tega. Toda takrat bo prepozno . . . Še Franco jim bo dajal vetra v zahvalo zato, da so mu zdaj pomagali na noge . . .“

„Naj jim le poplača!“

Zagrenjeni junaki svobode niso zadovoljni navzlic utehi, ki jo slutijo.

„Kaj pomaga, ko bo pa le ljudstvo plačalo izdajstvo svoje ničvredne gospode . . .“

Potem mi je rojak odgrnil svojo usodo. Delal je v rudnikih v severni Franciji in se je ob izbruhu španske meščanske vojne priglasil k republikanski armadi:

„Mislil sem si: zate je tako in tako vseeno, toda če moreš storiti kaj koristnega za svoje potomce, boš opravil dobro delo. Ali naj večno živimo takšno življenje? Če smo ljudje, smo dolžni misliti tudi za bodočnost. Ko sem se boril v Andaluziji, se mi je zdelo, da se borim za našo domovino . . .“

Dvakrat je bil ranjen, v Parizu je ležal v bolnišnici. Potem bi se rad vrnil v svoj revir, od koder je bil odšel, toda ves trud njegovih prijateljev v kraju, kakor tudi vseh francoskih organizacij, ki so se zanj zavzemale, je bil zaman. Kraj je baje preblizu državne meje. V resnici pa je stvar drugačna; nočejo jih, bojijo se jih nazaj . . .

„Kako pa je s povratkom v domovino?“

„Šel bi, a mi ne dado papirjev.“

To je večna pesem; z ene strani te gonijo, na drugi ti ne dajo možnosti oditi. Na hodniku je tedaj nekdo zaklical:

„Les volotaires!“ Prostovoljci!

Še preden so se utegnili spraviti na noge, je stopil med vrata drug stražnik s papirjem v rokah.

„Kameradi, gremo, v dveh urah se odpeljemo . . .“

V glasu stražnika, ki mora odpraviti skupino, je nekaka zadrega. Mnogi med njimi izvršujejo takšna povelja s trpkostjo v srcih. Morda je ta tudi tak? Urad je hitro rešil vprašanje bivanja: v dveh urah morajo prostovoljci pobrati svoje uboge stvari in odriniti z ekspedicijo v koncentracijsko taborišče . . .

Hitro sem stisnil roko svojemu rojaku in mu zaklical:

„Na svidenje, tudi mi bomo kmalu prišli za vami . . .!“

In prostovoljci so odropotali po stopnicah na dvorišče, kjer jih je že čakal voz . . .

Nekateri gledajo za njimi s ponosom, drugi s sočutjem, čeprav so ga sami potrebni, a nekateri, redki, ne morejo zatajiti zaničljivega ali pomilovalnega nasmeška. Eden izmed teh blekne:

„Kaj pa imajo zdaj od tega, da so šli za druge po kostanj v žerjavico? Tepci . . .“

„Kaj gobezdaš? Če ne razumeš, rajši molči!“ so se zadrli drugi nanj.

Ura je že poldne, soba se je že skoraj izpraznila, na hodniku je zapaziti hlastno tekanje osebja. Tedaj slišim med drugimi imeni tudi svoje. Mimogrede ujamem še eno domače ime: Pečnik. Torej še en rojak. Pristopil je mlad krepak človek v ponošeni obleki. Skupaj sva šla v pisarno, od koder sva se čez nekaj minut tudi skupaj vrnila, vsak s svojim papirjem v rokah. Mene je zajela skoraj nekaka omotica; proti vsemu pričakovanju so mi podaljšali bivanje za mesec dni. Uradnik mi je dejal, da zaradi ankete, ki jo bodo sprožili o meni. Vsekakor mesec dni, to je emigrantu cela večnost . . .

Poleg mene je strmel v rdeči list mož, ki so ga prej poklicali za Pečnika.

„Koliko ste dobili?“ ga vprašam.

„A, vi ste tudi naš?“ se začudi, nato mi pa pomoli svoj papir.

„Pravica bivanja odbita. Zapustiti Francijo v 48 urah!“

V naglici sem videl, da so mu že prej na istem papirju podaljševali bivanje le po teden dni. Rdeč list je sploh odklonitev dovoljenja in kdor ga ima, je tudi s podaljšanjem na indeksu.

„Kaj pa boste storili?“ sem ga vprašal in mu vrnil odlok, kakor bi sploh še bilo dvomiti o tem, kaj naj stori rojak Pečnik.

Vrh stopnic se nama je pridružila mlada ženska, ki je po vsem videzu čakala na tovariša Pečnika.

„Kaj so ti dali?“ je hlastno vprašala.

„Kaj . . .? Saj veš, kaj dajejo takim, kakršen sem jaz,“ se je izgovarjal Pečnik.

„Kdaj moraš od tod?“ Po govoru sem spoznal, da je Prekmurka. Bila je čedno dekle, a ko sem jo bolje pogledal, sem opazil, da je noseča.

Gredoč po stopnicah, mi je tovariš na kratko povedal svojo zgodbo:

„Stvar je taka: že deset let sem v Franciji, imel sem urejeno bivanje. Delal sem v neki livarni. Pri zadnji splošni stavki sem seveda z drugimi vred stavkal. Zato sem najprej izgubil delo, nato so mi vzeli pravico stalnega bivanja in me začeli izganjati. Strokovna organizacija se je zavzemala, da bi smel ostati, a tu ti je zdaj rezultat . . . Ni več pomoči.“

Njegov glas je bil pobit in pogledi so mu neprestano uhajali k dekletu na njegovi strani.

„Od kod ste pa doma?“ sem ga vprašal, da nekaj rečem.

„Z Dolenjskega!“ mi je odgovoril, kakor da ne razume. „Toda kaj naj počnem doma, v kraju, kjer ni zaslužka, kjer ni industrije? Mati ima bajto, in če bi mene ne bilo, bi morala stradati na svojem zemljišču. Prej sem ji vedno kaj pošiljal . . . Sicer imam potni list, a kaj bi doma?“

Takih zgodb je med našimi in drugimi izseljenci vse polno in ni jih prijetno poslušati. Vate se ozirajo vprašujoče oči, ki prosijo za nasvet, ti pa jim ne veš odgovora. Tako tudi temu Dolenjcu, ki je postal žrtev svoje delavske solidarnosti in zavesti. Zato sem molčal. Medtem smo prišli na dvorišče. Iz oddelka za tujce, ki posluje v pritličju, so stopali ljudje in z ohlapnimi kretnjami vtikali v žepe pravice za prebivanje. To so tujci, ki s to stvarjo nimajo težav, ker je njih položaj normalen. Tem ni treba niti v drugo nadstropje, kamor morajo že tisti z anketami, kaj šele v peto. Turisti, trgovci, vohuni, politični agenti in drugi taki potniki . . .

Na ulici sta moja znanca krenila proti mestnemu okraju St. Paul, ki je med najsiromašnejšimi deli mesta; tam je pribežališče postopačev, po svetu begajočih revnih Židov, brezposelnih izseljencev in podobnih ljudi. Pridružil sem se jima, kot bi imel isto pot. Na mostu čez Seino je Dolenjec spet pričel:

„In denar je tudi taka reč, ki je kaj rado zmanjka. Dokler delaš, še gre, toda če nekaj mesecev postopaš, se hitro izčrpaš. Organizacija me sicer ves čas podpira, toda kar v neskončnost to tudi ne gre. Saj nisem sam. Ne vem, kako bi mi šlo, ko bi te ne bilo . . .?“

Ozrl se je na dekle, ki je dotlej molče stopalo poleg naju. Rahla senca skrbi je pokrivala njen obraz, ki je kazal vidna znamenja njenega stanja, in stisnjene ustnice so pričale, da se siloma obvladuje. Tedaj je rekla:

„Oh, to bi bilo še najmanjše. Samo, da bi človek bil za delo . . .“

„Da, nesreča ni nikoli sama! Hotela sva se vzeti in če bi se mi ne bilo zgodilo, kar se mi je, bi že bila poročena. Iskala sva že stanovanje. Zdaj bo še ona morala iz službe. Kaj . . .?“

Njegov glas je bil prazen, suh.

Ker sem spoznal v njem zavednega, organiziranega delavca, sem ga v pogovoru skušal potipati na politično žilo; dopovedoval sem mu, da bi ne bilo najslabše, ako se vrne domov, dobi delo, kjer koli in nadaljuje borbo za ideale v domovini, ki takih borcev potrebuje.

„Ne rečem, da nimate prav. Tudi sam uvidim,“ mi je odgovoril in se malce pikro nasmehnil. „Ko bi bilo doma kaj dela! Saj veste, koliko brezposelnih je tam. V svoji stroki bi gotovo ne dobil dela, v kaki drugi pa tudi težko. In če bi vendarle kaj našel, kakšni bi bili pogoji? Najbrž bi moral ostati doma pri bajti in se sprijazniti s košem in krampom ter pobirati dnine po naših krajih. Vidite, človek se boji povratka v revščino. Tukaj smo se navadili nekako človeško živeti, doma bo pa tega konec. — In potem — kaj bodo rekli, ako se vrnem z nosečo družico v tisto revščino, brez denarja? Tukaj je ne smem pustiti. Pri njej doma, v Prekmurju, je ista stvar. Ni vse tako lahko, kakor bi kdo mislil . . .“

Od palače prefekture do palače Hotel de ville, pariškega magistrata, je prav kratka pot, komaj nekaj sto korakov, toda zadostovala je, da sta mi ta dva človeka izpovedala usodo in bolečino vsega svojega življenja, ki je hkrati usoda in bolečina revnega slovenskega naroda. In taka stvar pošteno zadene človeka, ki živi daleč od njega v emigraciji in ki le redko dobi stik z njegovim življenjem. Komaj srečaš domačega človeka, že se ti odkrije rana lastnega rodu. Zato sem molčal.

Prišli smo do avtobusne postaje na oglu ulice Rivoli. Tedaj mi je Prekmurka pomolila roko, rekoč:

„Moram na avtobus. Komaj sem si izprosila dovoljenje za pot na policijo in morala bi biti že ob dvanajstih doma, pa sem še tukaj. Nisem mislila, da bo trajalo tako dolgo. Zbogom, pa zdravi ostanite! — Midva, Janez, se vidiva zvečer.“

Vzpela se je na pločnik in že je oddrvel avtobus izpred najinih oči. Po nekaj trenutkih molčanja je Dolenjec Pečnik Janez dejal:

„Revica je mislila, da mi bo mogla s svojo nosečnostjo na policiji kaj pomagati, kaj izprositi, ker je znano, da so Francozi do nosečih žensk obzirni. Toda tisti časi so minili, tudi če bi bila poročena, ne bi nič izdalo. Še blizu je niso pustili, neki komisar ali kaj je vpil nanjo: Kaj me brigajo vaši pankrti, kar doma jih spravljajte na svet! Prej, ko so nas vabili semkaj, so nam francoski kapitalisti obljubljali nebesa . . .“

„Tako je povsod . . .“

Krenila sva v smrdljivo stransko ulico okraja St. Paul, kjer sva jedla. Po kosilu sem plačal še steklenico Pinarda in pomenkovala sva se še nekaj časa.

„Kaj boste zdaj storili, tovariš?“ sem ga trpko vprašal pri slovesu.

„Kaj . . .? Komaj 48 ur imam še časa, pa se še nisem odločil. Ko bi človek mislil le na sedanjost, na težkoče odločitve same, bi obupal. Če ne grem iz dežele, me bodo danes ali jutri iztaknili in zaprli, potem pa postavili na mejo. Toda človek naše vrste ne more in ne sme uravnavati svojega življenja samo po težkih trenutkih. Nekoč bo napočil čas, ko teh težav ne bo več in ko bo povsod dobro za nas. Takrat bo dobro tudi na Dolenjskem . . .“

Pogledala sva se, si vedela v srce in se olajšana, upajoča poslovila.

Prežihov Voranc

Lotosov zaliv

Dvorišča vrata so bila še odprta, žena je pričakovala moža. Šui Šeng je bil mlad mož, oblečen v snažno haljo, nezlikane črne hlače, nogavice zasukane do kolena; bos je bil in z velikim slamnikom na glavi. Vodil je majhno napadalno četo in je bil organizator Komunistične partije v Hsiaovejčangu. Odšel je bil na okrožni sestanek s svojo četo in se je pozno vrnil. Žena je dvignila glavo in ga smeje se vprašala:

„Zakaj si pa nocoj tako pozen?“

Šui Šeng je videl, da mu žena pripravlja večerjo, in je rekel: „Ne trudi se, sem že večerjal.“

Žena je tkala dalje, se bleda in plaha zagledala v moža in ga vprašala: „Kje so pa drugi ostali?“

„Na okrožju so še. Kje pa je Pa?“ je vprašujoče odgovoril Šui Šeng.

„V postelji,“ je odgovorila žena.

„Pa Hsia Hua?“

„Z dedom je nabiral morske rake. Že zgodaj je legel . . . Zakaj se pa drugi niso vrnili?“

Šui Šeng se je na njena vprašanje nasmehnil.

„Kaj pa je?“ je vprašala žena.

Šui Šeng je zašepetal: „Jutri stopimo v Armado.“

Roke so ji vzdrhtele, s trsko se je zbodla v prst.

„Kar naprej si tako delaven,“ je rekla.

„Jaz sem kadrovec in vodja vaških napadalcev,“ je odgovoril Šui Šeng. „Vrniti se moram na fronto. Drugi prostovoljci iz okrožja se niso smeli vrniti domov, da jih družinski člani ne bi odvrnili od borbe. Rekli so mi kot svojemu zaupniku, naj tebe obvestim o njihovem sklepu, le ti jih boš razumela, ker si dovolj izgrajena.“

Trenutek je pomolčala, nato pa rekla: „Ne bom te mudila, če misliš da je res treba iti. A kaj bo z družino?“

Šui Šeng je pokazal na sobo svojega očeta, opozoril ženo, naj govori bolj tiho, nato pa je odgovoril: „Seveda bo poskrbljeno za našo družino. Vas je majhna in je tokrat le sedem mož stopilo v vojsko. Ne moremo se docela opreti na stare ljudi, kjer so zlasti potrebni mladi možje, kakršni smo mi. Skušaj čim več storiti pri hiši. Hsia Hua je še neizkušen, toda Pa je že velik.“

Najrajši bi se bila zjokala, pa se je mrmraje krotila: „Ko bi si le mogel predstavljati vse težave, ki nas bodo zadele, ko te ne bo več tu.“

Šui Šeng bi jo bil rad potolažil, toda zamišljen je bil in je lahko rekel le to: „Ko preženemo sovražnika in se vrnem, ti bom hvaležen. Naj bo vse skupaj še tako težavno, potrudi se in vztrajaj brez mene. Z očetom spregovorim, kadar se vrnem,“ je rekel Šui in šel obiskat sosede.

Ko se je vrnil, je bila žena že na dvorišču; čakala ga je.

„Ali mi imaš še kaj povedati, preden odrineš?“

„Ko me ne bo tu, se venomer uči! Čitaj, nauči se še več pismenk, predvsem pa — delaj!“

„Da.“

„Naj se zgodi kar koli, ne zaostajaj za drugimi.“

„Da, kaj še?“

„Udrihaj po sovražniku!“

To so bile pomenljive besede in ona mu je obljubila s solznimi očmi, da bo tako.

Drugi dan mu je pripravila torbico z novim lahnim oblačilom, novo brisačo in par neponošenih čevljev. Tudi drugi iz vasi so pripravili podobne cule za svoje sinove in može in so naprosili Šui Šenga, naj vse

(Dalje na prihodnji strani)

SUN LI: LOTOSOV ZALIV

to ponese s seboj. Vsa družina se je zbrala k slovesu; oče, ki je imel ob sebi sina Hua, je rekel: „Šui Šeng, ti nas zapuščaš, da bi izvršil slavna dejanja — jaz ti čestitam. Bom že jaz namesto tebe skrbel za tvojo ženo in otroke. Ne bodi v skrbeh zanje.“

Ljubezen žene je kakor korenika lotosa. Če izruvaš koreniko, se vlakna še privijajo druga ob drugo.

Dva dni nato so štiri mlade žene obiskale Šui Šengovo hišico. Ena izmed njih je rekla: „Sem čula, da naši še niso šli na fronto. Ne kanim spravljati moža domov, pozabila pa sem mu poslati suknjo.“

Druga pa je povzela: „Z možem bi se rada o nečem pogovorila.“

Šui Šengova žena je odgovorila: „Povedali so mi, da je sovražnik sklenil utrditi Tungko . . .“

Nato je ena izmed njih rekla: „To se bržda ne bo zgodilo, lahko bi pohitele, da bi videle može, nakar bi se čimprej vrnile.“

Druga je dodala: „Izprva še mislila nisem, da bi šla, pa me je mati nagovorila, naj ga grem pogledat.“

In žene so krenile z majhnim čolnom proti Maučangu, vasici na drugi strani močvirja. Ko so preplule močvirje, so šle k rojaku, ki je živel na robu vasi.

„Niste prišle pravi čas. Opolnoči so odšli in nihče ne ve, kaj je z njimi. Bodite brez skrbi! Šui Šenga so izvolili za pomočnika komandanta bataljona in tega so bili vsi veseli,“ je ženam rekel rojak.

Razočarane žene so se vrnile k svojemu čolnu na bregu. Bilo je že poldne, nebo jasno, pa so se vrnile čez močvirje, po katerem je lahno vel južni veter.

Žene so bile malo potrte, potihoma so zmerjale svoje nehvaležne može. Ker pa mladi možje radi premišljajo o lepih rečeh, mlade žene pa pozabljajo, kar jim je nevšečno, so bile kmalu spet nasmejane in so čebljale dalje.

„Le kako se jim mudi, kako! Niti novoletnih praznikov in ženitovanjskih dni ne moremo preživeti z njimi!“

„Tam v Armadi bodo gotovo pozabili na svoje družine.“

„Gotovo! Neki oddelek mladih mož se je onokrat naselil v našem kraju. Ves dan so prepevali, peli so in se preglasovali. Nikoli ne moremo upati, da bi bile srečne kakor so bili oni, — nikoli v življenju! Sem mislila, da se uženejo, kadar niso v službi. Pa kaj mislite, kaj so počeli? Na mojo steno so narisali mnogo belih krogov, pokleknili drug za drugim, dvignili puške in merili v tiste kroge, — potem so pa spet prepevali.“

Počasi so veslale.

„Kaj mislite, kje so zdaj naši?“

„Molči! Morebiti so na robu neba.“

Dvignile so glave in se zagledale v daljavo.

„Poglejte, Japonci, — ali poznate uniforme? Pohitimo!“

Čolnič se je prebijal dalje. Žene je prevzela ena sama misel; da bi čim hitreje veslale, ker jim je velika ladja naglo sledila.

Velika ladja jih je res vztrajno zasledovala.

Vsa sreča, da so mlade žene zrasle v Belooceanskem zalivu. Čoln je brzel dalje, žene so znale ravnati z njim prav tako spretno kakor so znale tkati in šivati. Lahko bi tudi skočile v vodo, če bi jih sovražnik dohitel.

Velika ladja se je urno približevala. Na nji so bili Japonci. Mlade žene so stisnile zobe, da bi krotile utripajoča srca, in vesla jim niso popuščala. Voda je šumela na obeh straneh.

„V Lotosov zaliv! Tam je voda plitka in velika ladja ne more zabresti vanjo.“

Zaveslale so proti zalivu. Neskončna goščava lotosovega listja je bila kakor visoka stena. Naposled so prerinile čoln tja notri. Jata divjih ptic je splahutela in preplašeno vreščala. Blizu so se oglasili streli.

Ves Lotosov zaliv se je vzburil. Žene so menile, da so padle sovražniku v roke, in da ne morejo ubegniti, pa so poskakale v vodo. Ko so sprevidele, da treskajo streli tam iz zaliva, so dvignile glave. „Mar je lotos oživel?“ Čigav je tisti znani obraz pod kopico lotosovega listja? Je to Šui Šeng? Pogledale so na desno pa na levo — in kar brž našle vse svoje može. A, — tukaj so!

Borci, skriti pod širokim lotosovim listjem, pa so mislili samo na sovražnika, za vse drugo se niso menili. Rezki ostri streli so sikali drug za drugim. Po kratkem streljanju so borci vrgli bombe in planili iz Lotosovega zaliva.

Bombe so zadele v črno in sovražna ladja se je pričela potapljati. Razen gostega dima, ki se je sukljal nad vodo, ni bilo videti ničesar več. Tu so bili borci, smejali so se in se veselili, ko so vlekli obilen plen.

Mlade žene so se vnovič vzpele v čoln. Z životov jim je odtekala voda.

Šui Šeng je pograbil papirnato škatlo s kolački in jo dvignil z eno roko nad vodo, z drugo pa plaval.

„Ej, žene pridite sem!“

Ubogale so in priveslale. Iznenada se je izpod čolna pojavil človek. Samo Šui Šengova žena je spoznala v njem poveljnika oboroženega oddelka. Obrisal si je obraz in vprašal: „Kaj pa delate tu?“

„Prišle smo in možem prinesle obleke!“

Poveljnik se je obrnil in vprašal Šui Šenga: „Ali so iz tvoje vasi?“

„Kajpak! Gruča zaostalih elementov!“

Ko je to rekel, je Šui Šeng lahkotno vrgel škatlo ženam v čoln in se potopil. Poveljnik se je pošalil:

„Mar niste prišle s kakšnim posebnim namenom? Brez vas namreč naša zaseda ne bi bila tako uspešna kakor je bila. Vsekakor ste opravile svojo dolžnost. Najbolje pa bo, če se zdaj vrnete domov in si posušite obleke. Stanje je še vedno prav resno.“

Borci so v čoln naložili plen, kolikor so ga bili izvlekli iz vode, in se odpravljali, da bi odpluli.

Vsak si je poiskal širok lotosov list, da bi zavaroval glavo pred sončno pripeko. Mlade žene so oddale drobne zavoje, ki so jih bile prinesle svojim možem. Trije čolni so šinili proti jugovzhodu, urni kakor puščice, in že jih nisi več videl.

Žene so bile močno vznemirjene, naglo so veslale svojo pot, pri tem pa čebljale in se smejale kakor po navadi.

„Pomisli, kakšna tiranija! Kar ne poznajo nas!“

„Kakor da smo na slabem glasu.“

Pa so se nasmejale.

„Saj, ko bi imele puške, se ne bi bile umaknile v Lotosov zaliv. Borile bi se z Japonci na odprtem prostoru.“

„Danes sem doživela borbo. Navadna zabava. Vsakdo se lahko prav tako bori in strelja.“

„Jaz znam plavati in loviti prav tako kakor oni, če je ladja zadeta. Dobro plavam. Tudi globine se ne bojim.“

„Draga Šui Šeng, kako bi bilo, če bi se tudi me organizirale, ko se vrnemo domov?“

„Ti zelenci so še neizkušeni, pa nas že gledajo takole zviška! Mar smo res tako zaostale?“

Proti koncu leta so se naučile streljati. Čez zimo so urno kakor meteorji prevažale sanke in stražile vas. Ko je sovražnik skušal uničiti jih in je obkrožil široki zaliv, so se vključile v borbo kmečkih sinov, ki so prostovoljno stopili v Armado.

(Iz pripovedne zbirke Šun Lia: „Lotosov zaliv“)

BARICA

Jože Bon:

— Povejte mi, dragi človek, kje bi si malo odpočila. —

Mrliško bled obraz ženske, ki me je nagovorila, me je osupnil. Dvoje žalostnih oči me je proseče gledalo. Roka, s katero se je oprijela mojega komolca, se je tresla.

— Saj mi ne zamerite. Prvič sem v Ljubljani . . . —

Nič ji nisem odgovoril. V očeh mi je menda brala, da ji rad izpolnim željo. Šla vsa brez besed proti Tivoliju. Sonce je pozdravljalo najin molk. Ni vedela, da se je oklenila moje roke. V Tivoliju sva sedla na klop. Prazen cekar je položila na klop. Iz očesa ji je po licu zdrsela solza in pustila za seboj mavrici podobno sled. Neznana ženska je pozabila, da sem ob njej. Nagovoriti si je nisem upal in tudi zapustiti ne. Nekje je ura odbila tretjo popoldne. Za nama se je zasmejal otrok. Ženska se je stresla.

— Popovičeva Mara iz Bele Krajine sem . . .

Popovičeva Barica je zagledala dan v Beli Krajini. Kdor jo je le enkrat v življenju videl, je rekel, da se je zato rodila, da bo zagrenjenim ljudem vedrila obraz. Sam smeh je je bil in nikogar se ni bala. Posebno rada je imela svojega očeta. Ko se je opoldne vračal z dela, se je navadno skrila za grm, da ga „zastraši“. Oče se je vedno „hudo ustrašil“, ko mu je miljenka skočila v naročje. Vse do doma sta se smejala in mami pripovedovala, kako se je očka zbal male deklice — šestletne Barice! Skromno kosilo pri Popovičevih je bilo takšno, kakršnega še ni doživel noben bogataš.

Srečni dnevi v Popovičevi družini so šli nevihti nasproti. Barica tega ni vedela in se je nekega dne spomladi 1941 vsa nezadovoljna vrnila domov.

— Očka se me ni ustrašil — je potožila materi.

Barica ni vedela, da se je njen oče ta dan resnično ustrašil; zbal se je za domovino. Ko je zvečer Popovičeva žena polnila možev nahrbtnik, je rekla Barici, da gre očka na pot in da se bo kmalu vrnil. Barica mu je splezala po nogi za rame in rekla, da ga ne pusti. Očka je odšel. Spremljala ga je Baričina solza in zaskrbljen ženin obraz.

Popovič se je po štirinajstih dneh vrnil.

— Kaj ti nisem rekel, da se bom kmalu vrnil — je rekel grenko Barici in ženi povedal, kaj se je zgodilo z državo.

V mraku je odšel z ženo za kozolec. Barica je videla, kako je njen oče zakopal tri puške in debelim krompirjem podobne črne reči.

Od tistega dne je Popovič poredkoma hodil na polje. Hčerkica, ki je zvesto sledila njegov korak, je bila žalostna, da se ji očka nič več ne smeje. Ob večerih, ko je pozdravljal „neznane strice“, se mu je upirala in nikakor je ni bilo spraviti v posteljo.

Pa je prišla noč, ko je Barica izgubila ljubljenega očeta. Večerjali so. Na okno je potrkal sosed. Popovičeva je šla odpirat. Barici je zaostalo srce: ljudje, ki so drugače govorili, kakor njen očka in mama so planili v sobo in zvezali očetu roki.. Barica je zajokala. Vojak majorja Marazze jo je brcnil v trebuh . . .

Ko se je Barica zavedla, je čutila v želodcu hude bolečine. Poklicala je očeta. Popovič ni odgovoril svoji mali hčerki. Z razbito lobanjo je ležal zraven nje. Njegovo razlito oko ni videlo otrokove groze.

— Mama! —

Tudi mama se ni odzvala hčerkinemu obupu. Ko je Barica iskala v razbiti lobanji očetov obraz, je Popovičeva trpela v novomeških zaporih, ki so ji odprli vrata v internacijo.

Barici so v očeh zamrle solze. Napol oblečena je planila iz hiše. Vas je gorela. Tudi domači hlev je bil v ognju. Telica v njem je mukala. Barica je bežala. Spomnila se je strica Mileta, maminega brata.

Na hrvatski strani, kjer je bila Baričina mama doma, so tisto noč sprejeli pod krov otroka, ki je zaman iskal izgubljeni svet. Stric Mile ni izvedel iz zastrašenih otročjih ust nobene besede.

Barica je od tiste noči naprej živela pri svojih sorodnikih. Nič več se ni skrivala za grm, in tudi mame ni bilo, da bi ji pripovedovala, kako je zastrašila očeta. Ni slišala škrjančka, ki je žvrgolel pod nebom, in tudi dehteč nagelj z okna jo je zaman vabil. Njena mlada leta so ostarela.

Baričino trpljenje še ni našlo konca. Strica Mileta in teto so nekega dne odpeljali italijanski vojaki. Barico in njeno sestrično pa so odvlekli v taborišče Jasenovac. Otrok ni jokal. S sestrično je slepo sledil tujcem.

Taborišče ji je vzelo še tisto malo bleska v očeh. Nikogar ni bilo, da bi ji dal dobro besedo. Nekega jutra je z grozo zapazila, da je sestrična umrla.

Dve leti je preživela v Jasenovcu, ki ji je dal svoj pečat. Ko je tri in štiridesetega leta šla skozi odprta vrata taborišča, ni bila nič večja kakor pred dvemi leti. Brez zob in brez las se je zrušila v blato na cesti.

Kmetica Mila Koračeva je vzela nezavestno Barico v naročje in jo odnesla na dom v sosednjo vas. Na vso moč se je trudila, da bi otroku pomagala. Tri žlice toplega mleka, ki ga je Barici vlila v usta, so otroku malo pomagale. Odprla je oči in brezizrazno gledala po sobi. Proti večeru je zaspala.

Koračeva in njen sin sta bdela pozno v noč. Ob Baričini postelji. Ko se je sin zjutraj prebudil je začudeno gledal na prazno ležišče in poklical mater. Barica je izginila. Iskala sta jo po sobi, veži in dvorišču. Barice ni bilo. Koračeva si ni znala razlagati Baričinega izginotja. Ko je šla za drvarnico, je kakor okamenela obstala. Na travniku dobrih dvajset metrov od hiše — je „po štirih“ lezla med travo Barica in se pasla. Koračeva jo je poklicala. Barica se je ozrla in pogledala ženski v obraz. Mil nasmeh — kakor spomin na nekdanje srčne dni — je za hip ožaril Baričin obraz. Iz ust ji je tekla kri. Osemletni otrok — živ mrlič — je imel v ustih travo. Koračevo je streslo. Vzdignila je dekletce in jo odnesla v sobo. Njen sin je hitel po zdravnika.

Barica je ostala do konca vojne pri Koračevi. Kljub plemeniti skrbi kmetice, je Barica vedno bolj hirala. Včasih se ji je iz ust izvila beseda „Oče“ . . . Očeta ni bilo. Štiri in štiridesetega leta je prišla v vas njena mati, ki je našla Baričino sled. Baričino umirajoče telo se je takrat streslo. Privila se je k mami in zajokala . . .

Mara Popovičeva je obmolknila.

— Kje je sedaj Barica? — sem vprašal.

Danes sem jo pokopala. Umrla je v bolnišnici. —

Otroški smeh je bežal iz najine bližine. Mali Branko se je igral in vabil prijatelje k igri. Popovičeva ni mogla odmakniti pogleda od srečnega otroka. Iz prsi se ji je izvil vzdih.

— Tudi Barica se je znala smejati . . . —

Po naši zemlji

Bistrica pri Pliberku. Malo je tako razvrščenih vasi kot je naša Bistrica. Čisto pod izvirom reke Bistrice se začenja in se razteza skoroda do eno uro oddaljenega Šmihela in šteje okoli šestdeset številk. Že naši pradedje so znali izkoristiti deročo reko Bistrico za pogonsko moč. Že pred davnim časom so preproste kovačnice razbijale noč in dan in delale na preprost način različne žeblje, tako imenovane „šintlerje“, ravnike za lesene pluge i. t. d. Mlini so ropotali in mleli žito za vso Podjuno in žage so pele. Reka Bistrica je donašala vasi lepe dohodke, to spoznamo tudi na lepih visokih poslopjih. Časi se spreminjajo in tako so tudi pri nas moderne tovarne odjedle prebivalstvu kruh in zaslužek.

Tudi ime Bistrica tega potoka že ne nosi več po pravici ime bistre, čiste vode, temveč bi bilo bolje, če bi jo imenovali Blatnica. Kar čudo je, da ni več obolenj po vaseh do Pliberka, ker ljudje nimajo užitne pitne vode in so prisiljeni uporabljati vodo, v katero se stekajo različni odpadki.

Zadnjih osem dni pa je voda popolnoma neuporabna, ker prinaša seboj precejšnje količine zemeljskega olja, nafte, ki je začela izvirati pod poslopjem Krautovega posestva. Na kak način izpira voda to važno tekočino, še ni dognano in različne govorice krožijo okrog. Kar bodo pri raziskovanju ugotovili in če bomo res našli petrolejski vrelec, bomo poročali. Zahtevamo pa od odgovornih krogov, da takoj pričnejo z delom za vodovod, da bodo ogrožene vasi preskrbljene z zdravo pitno vodo. Dosedanji imenovani, ne pa od ljudstva izvoljeni, občinski zastop se za to ni zanimal, prepričani smo, da se bodo naši možje v novem občinskem odboru za to velevažno zadevo zanimali in se potegnili za primerno subvencijo dežele in države. Zaradi tega bomo volili tudi naše kandidate, ki bodo tudi v ostalem zastopali naše gospodarske, socialne in narodne interese.

Kotmara ves. Predpriprave za občinske volitve smo v glavnem zaključili. Kot glavno nalogo v zvezi z občinskimi volitvami smo si zadali, da zastavimo vse sile za to, da za nastop pri občinskih volitvah ustvarimo enotnost vseh Slovencev v občini, ki je pri jesenskih državnozborskih volitvah žal nismo mogli ustvariti. Imeli smo uspeh. Sestavili smo enotno kandidatno listo, ki se imenuje po nosilcu liste — kandidatna lista Pak Mihaela. Možje, ki kandidirajo na tej listi, nam jamčijo, da bodo delali izključno le v korist skupnosti vseh občanov, da bodo popolnoma nepristransko ravnali z vsemi občani ne glede na narodnost ali strankarsko pripadnost in prav tako nepristransko reševali vse probleme v občini.

Program, ki so si ga zadali ti možje, je program nas vseh. Zakaj: Borili se bodo za enakopravnost vseh občanov pri dodeljevanju subvencij za napravo gnojničnih jam in gnojišč, za popravo hlevov, za nabavo potrebnih kmetijskih strojev, zlasti pa se bodo zavzeli za to, da bodo gorski kmetje dobili vso pomoč. Prav posebno pa se bodo založili za to, da bodo znižani prispevki za elektriko, ki so mnogo previsoki. Nadalje se bodo zavzeli za to, da bo znižan mezdni davek, prispevki za kmečko bolniško blagajno, da bodo občinske doklade odmerjene na podlagi dejanskih dohodkov vsakega posameznika. Prav tako se bodo zavzeli za znižanje nemogoče visokih davkov, ki polagoma ugonabljajo delovnega človeka na deželi.

Popolna narodna, gospodarska, kulturna in socialna enakopravnost slovenskega prebivalstva v zasebnem in javnem življenju je prav tako zahteva, za katere uresničitev se bodo naši kandidati dosledno zalagali.

Ponosni smo, da nam je uspelo ustvariti enotnost. Le tako, če bomo šli na občinske volitve enotni vsi Slovenci, kmetje, delavci in obrtniki in oddali svoj glas „Kandidatni listi Pak Mihaela“, bomo dosegli tudi zaželjene uspehe.

Škofiče. Ko smo svoječasno brali v Slovenskem vestniku, da bodo 12. marca letos pri nas na Koroškem občinske volitve, smo sklenili: **za nastop na občinske volitve moramo ustvariti enotnost!** Saj se vsi zavedamo, da nam razcepljenost in razdvojenost ob državno-zborskih volitvah nikakor ni koristila, temveč nam je le škodovala. Občinske volitve pa so za nas še večje važnosti, ker tu gre za vprašanja, ki so neposredno povezana z našim vsakdanjim življenjem.

Pozdravili smo sklep naše politične organizacije Demokratične fronte delovnega ljudstva, da v korist ustvarjanja enotnosti in skupnosti vseh Slovencev ne bo samostojno kandidirala in v tem smislu šli na delo. Mnogo ovir in težkoč smo morali premostiti zlasti zato, ker nekateri posamezniki niso hoteli prav razumeti potrebe po enotnosti ali pa so jo razumeli napačno. Toda vztrajali smo in končno smo le imeli uspeh. Sestavili smo enotno kandidatno listo in se vsi Slovenci, kmetje, delavci in obrtniki združili v „Kmečko-delavski stranki“. Kot kandidate svoje volivne stranke in svoje zastopnike v bodočem občinskem odboru smo izbrali može, ki izhajajo iz naših vrst, ki zato poznajo naše težnje, naše potrebe in bodo zato lahko v resnici zastopali naše koristi. Ti možje nam jamčijo, da bo v bodoče v občini drugače, da bomo prišli do svojih pravic tudi slovenski kmetje, delavci in obrtniki, zlasti, da bo enako kot nemški upoštevan tudi naš slovenski jezik, da se bo slovenščina v šoli v zadostni meri poučevala, kar je bilo doslej zelo pomanjkljivo, skratka, da bo popolnoma odpravljeno zapostavljanje zavednih slovenskih občanov. Občinski zastopniki morajo vse občane enako upoštevati in reševati vse probleme popolnoma nepristransko, ne pa, kakor se je dogajalo doslej, da je zastopal vsak le svoje koristi in koristi svoje stranke. Na tak način delo v občini ne more biti uspešno in v blagor vseh občanov. Tu mora izginiti vsako strankarstvo, ki skupnim interesom vseh občanov brez razlike samo škoduje.

Da pa se bo vse to uresničilo, da bo novi občinski odbor delal izključno le v korist skupnosti vseh občanov, da bo vse v vseh vprašanjih enako upošteval, da bo popolnoma enakopravno ravnal z vsem zavednim slovenskim prebivalstvom, za to bodo poskrbeli kandidati „Kmečko-delavske stranke“, ki bodo v novem občinskem odboru. Mislimo, da je za slehernega slovenskega kmeta, delavca in obrtnika v naši občini popolnoma jasno, komu bo jutri dal svoj glas. Različne avstrijske stranke so nam doslej samo obljubljale, to pa tudi le takrat, kadar so nas potrebovale, kadar je šlo za naše glasove, dale pa nam doslej še niso nič. Nasprotno, poskušale so in še poskušajo nam vzeti še to, kar smo si kljub vsemu preganjanju, nacionalnemu in socialnemu zatiranju zadnjih desetletij še ohranili. Zato bomo jutri dali svoj glas svojim ljudem, ki jih poznamo in jim zaupamo, oni pa poznajo nas, naše težave in potrebe, to so kandidati „Kmečko-delavske stranke“.

Škofiče. Dne 26. februarja t. l. je bila v Narodnem domu razstava šiviljskih izdelkov, ki je dokazovala uspehe dela šiviljskega tečaja, ki ga je organizirala Slovenska kmečka zveza. Samo tri tedne je tečaj trajal, a številni obiskovalci razstave so se mogli le pohvalno izražati o mnogovrstnih šiviljskih izdelkih, ki so jih mogli občudovati. Zasluga velja spretni voditeljici tečaja, tovarišici Slavki, ki je tudi pri nas pokazala vso svojo sposobnost. Uspeh bi bil pa še boljši, če bi se prav vsa dekleta popolnoma zavedale, da je v tečaju nujno potrebna disciplina in zavest skupnosti.

Poleg strokovnega pouka so imele v tečaju še predavanje o zgodovini Slovencev in o lepem vedenju.

Zdaj je tudi tihega Petruha dvignilo.

„Kaj praviš? . . .“

„Da, oče mi je pisal. Teden dni je že doma in vidi se, kako mu je začel rasti greben. Sicer si od žage ne upa stran, toda . . .“

„Tako pa res ne more dalje!“

„Ne bi smelo, a le gre . . .“

Vsa trojica se je zamislila, dokler jih ni prebudil Gobanc, ki je poklical: „He — Kotalo, treba bo dalje!“

Vstali so in se začeli pripravljati. Pred razhodom je Petruh, kot bi se naglo nečesa domislil, hitro pristopil h Kotalu in mu zašepetal:

„Kako pa mi? . . . Mi ostanemo zvesti. . .“

Stisnila sta si roke in patrulji sta odšli vsaka v svojo smer.

Že naslednji dan si je Petruh vzel čas in napisal pismo Močivju, da se izpove in si olajša nemir, ki se ga je polotil po srečanju s Kotalom.

Ljuba mati, sestri in brat!

Vi mi niste pisali, da se je vrnil nadgozdar Dudaš. Zakaj mi niste tega pisali? Mogoče zato, da bi me ne vznemirjali, ker dobro veste, da mi to ne bi bilo prav. Tudi vas je njegova vrnitev gotovo vznemirila, kakor vso Jazbino . . . Toda hitro vam moram povedati, da si tega ne jemljite preveč k srcu. Tudi to se bo napravilo, ko pridemo domov. Ni vse tako, kakor bi moralo biti, ali eno vam zagotavljam: Jazbine nam nihče več ne bo vzel, Jazbina bo svobodna — s Požganico vred.

Tukaj kjer sem zdaj, je samo polje, polje, sonce, njive, travniki. Pri nas traja rosa od enega jutra do drugega, tukaj pa je zemlja tako topla, da roso takoj popije. In to polje je čisto tiho, vse se široko razliva . . . Pri nas v Jazbini pa bučijo soteske noč in dan. Kljub širokim poljem tudi tukaj ni brez grofa. Povsod so graščine in kakor so pri nas najlepši gozdovi grofovski, tako so tukaj najlepša polja graščinska. Samo ta razlika je, da smo pri nas najemniki, tukaj pa najemnikov ni, temveč so kajžarji.

Zdaj bomo kmalu vse uredili — Koroška bo naša! Potem bo konec nemške gospode in Slovenci bomo gospodarili na svojem. Tako mora biti, ker vsak narod imej svoje pravice. Meni za to ni žal, da sem šel zdoma in vstopil v prostovoljce. Mi pa, ki se zdaj borimo za Jugoslavijo, bomo imeli potem tudi kaj besede, in če kaj ne bo prav, bomo popravili. Od nikogar se ne bomo dali slepiti. V tem smo vsi enih misli.

Ali je Mojcej že pozabila Čarnuha? To ti rečem, Mojcij, izbij si ga iz glave! Nam vsem je napravil sramoto s svojim begom. Kot bi se oni borili za kaj boljšega kot pa mi! Nazaj ne bo smel več! Gotovo ni nič vreden, da je kaj takega storil. Republiko bomo napravili tudi mi.

Peco in Uršljo goro vidim vsak dan, Požganica pa je prenizka, da bi jo mogel videti. Na Jazbino pa mislim sleherni dan, čeprav ni tako bogata, kakor velikovško polje, ki ga zdaj branimo.

Potrpite zdaj, mati! Naj vam Šantač pomaga. Pozdravite mi vso Jazbino, Nicnarja pa posebej. Ob seneni košnji se pa vidimo . . .

Vaš sin in brat Petruh, soldat.

Še preden je dospelo pismo v Močivje, je na demarkacijski črti zagorelo. Slovenske čete v spodnjem Rožu so poskušale prve suniti čez Dravo, a so bile krvavo odbite. Preden so maloštevilne, slabo pripravljene in slabo razpoložene slovenske čete mogle preiti v ofenzivo drugod, so koroške čete že povsod prešle v protinapad in prekoračile Krko in Dravo na več mestih.

Malgajevci so ves dan zadrževali napadajočo Volkswehr za Velikovcem. Vugov in Naraglavov oddelek sta se opoldne prvega dne borila na odkritem polju za Slovenjim Šmihelom. Sonce je žgalo, iz borovih gozdov ter razoranih njiv je kipela toplota in polnila ozračje z zadušljivim zrakom. Proti popoldnevu pa se je začelo udirati slabo zasedeno desno krilo v djeških hribih in tudi pri Tinjah je Volkswehr predrla fronto.

Malgajevci so morali zopet nazaj.

Od nekod je pridirjal na konju narednik Kotnik.

„Pred Želinjami se ustavi! Branite se do zadnjega!“ je zakričal Vugi, ne da bi se ustavil.

„Nazaj!“ je zapovedal Vuga.

Kljub temu, da je bil oddelek v boju že od zgodnjega jutra, še ni bilo nobenih izgub.

Toda pritisk koroških čet je postajal vse hujši in kmalu je bilo Malgajevcem jasno, da se niti na novih pozicijah ne bodo mogli držati, če ne pride pomoč. Popoldne ob treh je že od treh strani kresalo na Vugov oddelek.

Vuga je ležal ob robu jamnatega travnika, na desno od njega Stražmir, dalje Petruh, a na Vugovi levi ostali četniki.

„Zdaj nam pa dajejo!“ je zaklical Kordež Vugi.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

Vprašanja našega kmetijstva

Predno bomo pričeli sejati...

Še je čas, da preudarimo, kako bi bilo naše kmetovanje bolj plodonosno

Spomlad je blizu in ne bo trajalo več dolgo, pa bomo pričeli z delom na polju. Tako kot doslej? — Ali morda vendar-le enkrat malo drugače? Premislimo. Še je čas za trezno presojo in ta čas izkoristimo, da se nam čez leto kakšna nepremišljena stvar ne bo maščevala in nas ob času največjega dela spravila v zagato in pri prodaji pridelkov v nezadovoljstvo.

Če je bila doslej naša glavna skrb, koliko bomo morali oddati svojih pridelkov, potem nastaja dandanes najbolj pereče vprašanje, koliko bomo pridelali, kako bomo najlažje pridelali in kateri pridelek bomo najdražje prodali. Vidimo, da s prejšnjim načinom, ko smo pridelali vsakega nekaj — da smo predvsem krili domače potrebe in preko tega še kaj oddali — v bodoče ne bomo prišli naprej. Mnogo pridelkov ali bolj domače rečeno, pridelovanje vsega — od rži do lanu na eni kmetiji, pomeni mnogo dela, izkupička pa skoraj nič, vsekakor za sedanje gospodarske izdatke premalo. Poskrbeti moramo, da bomo spomladi zastavili pri sejanju tako, da bomo ob žetvi in spravljanju pridelkov delu tudi kos. Lani je že bilo tako, da skoraj ni bilo mogoče dobiti žanjic, koscev, grabljic, da nismo mogli najeti ljudi za okopavanje, za spravljanje krompirja, koruze in sadja, ker je to prišlo predrago. Zaradi tega so trpeli obdelovanje polja, kvaliteta in množina pridelka in marsikomu tako pridelovanje na polju ni prineslo nobenega dobička. Iz zgube nam je pomagala le naša živina.

Letos tega ne sme več biti, kajti tako kmetovanje bi le pospešilo gospodarsko krizo. Treba je zato resno preudariti, kako bomo zastavili plug, kam vrgli gnojila in kaj posejali na razoranih njivah, da bo prvič delo skozi celo leto enakomerno, da se ne bo nabralo več opravil na isti dan in da bo pridelek tistih stvari največji, ki z najmanjšim trudom največ dajo in pri prodaji najbolj grejo.

Pri našem načinu obdelovanja in žetve nam žito vsega dela, gnoja in semenja povprečno ne poplača. Pomanjkanja kruha tudi ni več. Delo nam pa poplača živina, svinje, kokoši in pridelovanje travnih in deteljnih semenj. Kaj pa na trgu s temi pridelki? Naj govorijo potrebe konsumentov.

Več hrane, več mleka, mesa in jajc

Kmetijstvo v Avstriji bo moralo letos dati za klanje najmanj 470.000 do 700.000 glav živine. Še vedno pa bo morala Avstrija tisoče glav živine kupiti v inozemstvu, da bo krila dejanske potrebe po mesu. Vemo, da je naša živina v teži slaba. Zato bo sedaj in v bodoče osnovno vprašanje, s čim in kako bomo krmili govejo živino in prašiče, da bodo teleta in pujski čim prej zrasli in da bomo mesarju namenjeno živino in prašiče čim prej opitali. Enako kakor s težo je stvar pri nas tudi z mlečnostjo krav. Dejstvo, da je po zadnjem živinskem štetju v Avstriji še vedno nad 145.000 krav manj kot v letu 1938 in da je zato tudi še milijone litrov mleka manj, kaže, da bo tudi prodaja mleka igrala v našem gospodarstvu veliko vlogo. Tudi tu je izkupiček odvisen le od pravilnega krmljenja, da zvišamo mlečnost naših krav. V delu ni veliko razlike, če krava daje na dan samo 8 ali pa 18 l mleka. Skrb za živino in pridelovanje več in bolj tečnega sena, detelje, lucerne, pese in fure pa hkrati z zvišanjem teže in mlečnosti olajša in poceni pridelovanje. In tako pridemo do prvega zaključka: **usmerimo naše kmečko gospodarstvo bolj na živinorejo in s tem na zboljšanje travništva, paše živine in na pridelovanje krme na njivah (umetni travniki, detelja, lucerna, pesa, fura itd.).** Ta zaključek je stvaren še tem bolj, ker dobimo močna krmila cenejši, kakor pa nas pride pridelovanje ovsa, ječmena itd. doma.

Ob takem zaključku pa vidimo, da bomo potrebovali v bodoče precej travnega in deteljnega ter pesinega semenja, ki je še silno drago. Vemo pa tudi, da ima seme naše črne (domače) detelje svetovni sloves in da je tudi po naših travnih semenjih povpraševanje. Iz draginje in pomanjkanja tega semenja pa sledi, da se ga bolj izplača pridelovati kot pa lan ali koruzo. **Povečanje pridelovanja travnega in deteljnega semenja** bodi zato naš drugi zaključek.

In kot tretji zaključek — morda za naše kajžlarje najvažnejši — **bodi povečanje nesnosti naših kokoši in odbiranje tistih kokoši, ki bodo najbolj nesle.** Tudi tukaj je, kar tiče dela, precej vseeno, ali krmimo 10 ali 50 kokoši, merodajna je le krma, ki bo zvišala letno nesnost ene kokoši na 120 — 150 jajc. Potem se bo kokošjereja tudi izplačala.

Več premišljenosti in več samozavesti

Da bosta ponekod igrala les in sadje važno vlogo, drugod pa krompir ali celo leča, to je izven diskusije, ker o tem so merodajne krajevne izkušnje. Je pa tako, da so zaključki, do katerih pridemo ob takih preudarjanjih, odločilnega pomena v našem kmečkem gospodarstvu za leta naprej. Razmere same pa ženejo k ugotovitvi, **da se moramo takšne poenostavitve in preobrazbe našega kmetovanja takoj oprijeti,** če hočemo sami sebi dobro. Vprašanja, ki bodo s tem nastala pozneje, kakor n. pr. zboljšavanje, najcenejše delo, mehanizacija na tej osnovi itd., bomo morali seveda reševati skupno in sporazumno.

Zato, predno zasadimo plug, premislimo in izračunajmo:

1. Koliko bomo odmerili na polju prostora detelji, lucerni, pesi in umetnim travnikom, koliko krompirju in spomladanskemu žitu;
2. koliko in kakšna semenja bomo potrebovali;
3. kako bomo gnojili in kakšna gnojila bo treba kupiti;
4. ali imamo vse potrebno orodje in stroje v redu oz. kaj še potrebujemo;
5. koliko in kakšna močna krmila bomo morali dokupiti, da bomo že sedaj zboljšali mlečnost in že koncem maja in skozi poletje prodali kakšnega pitanega prašiča?

Ta račun ni težak. Kdor je bil na strokovnih tečajih Slovenske kmečke zveze, kdor skrbno čita Slovenski vestnik ali „Obvestila“, si bo kmalu na jasnem. Sedaj smo tudi že tako daleč, da vse izmed navedenega **lahko dobimo preko bližnje gospodarske zadruge od Zveze slovenskih zadrug v Celovcu,** če pristopimo kot člani, kar pomeni, da pri naših pridelkih in potrebščinah ne bo več zaslužilo petero tujih veletrgovcev.

Na mestu in potrebno je, da ne oklevamo dolgo, kajti vsako zamujeno leto gre v tej krizi v našo škodo. Ne čakajmo na pomoč in nasvete od druge strani, temveč zaupajmo v svoje lastne sile!

Čebelarjeve zapovedi v spomladi

Kakor hitro kaže toplomer 10 stopinj toplote v senci, začnejo čebele svoje izletavanje za trebljenje in s tem se začne izzimljenje. Bodi ob takih dnevih na mestu, pomagaj tedaj čebelam. Odstrani sneg od čebelnjaka ali pa potrosi s pepelom, žagovino, z listjem ali z drobom. Odstrani mrtve čebele z izletišča in ne pozabi opozoriti žensk, da ne razobešajo perila preblizu čebelnjaka. Pripravi najmanj 10 metrov od čebelnjaka, na sončnem in nevetrovnem prostoru napajališče s tekočo vodo. Obneslo se je tudi napajanje v panjih.

Po možnosti očisti že pred trebljenjem dno panja s strgalico vseh mrtvih čebel, odpadkov in druge smeti, katero so napravile čebele tekom zime. Če imaš v panjih lepenke, jih potegni ven in zaznamovaj s številkami. Pri odstranjevanju lepenk nadomesti odstranjene z novimi. Če jih nimaš v rezervi, deni stare šele po končanem izletu nazaj, in sicer po številkah, kakor si jih prej odvzel. Prepreči zamenjavo lepenk. Zamenjaj vlažne ovoje s suhimi. Vlažne postavi na sonce, da se posuše. Družine, katere še ne izletavajo in se ne čistijo, pusti pri miru. Preglej vse lepenke in si zapiši v knjižico ali na panjevo tablico. Visokost in širina ležečih celičnih kapic na lepenki ti pove točno porabo hrane družine in trenutno zalogo hrane. Na množini teh kapic spoznaš moč dotične družine. Pri tem pazi, da ima panj matico. Če najdeš na lepenki mrtvo matico, ležeča jajčeca ali ličinke, je znak, da je panj brez matice ali pa da strada. Odpadke na lepenki presodi skozi rešetko. Vosek prekuhaj in ga porabi, druge odpadke pa zažgi, da se ne širijo kužne bolezni. Nehigijenično je, če pustiš mrtve čebele ležati pred panjem.

Na večer opazuj izletišče. Če čebele pred žrelom zvečer nervozno letajo kot če bi nekaj iskale, je prvi znak, da je panj brez matice. Zato moraš takoj, ko dopušča vreme, panj pregledati.

Pri daljšem ugodnem vremenu preizkusi vse družine na pravilnost matice, moč družine, zalege in rezervne hrane. Pri tem osnaži ponovno lepenke ali dno panjev.

Pri spomladanskem pregledovanju preudari vsak korak svojega dela. Bodi previden in prepreči vsako nepotrebno izgubo toplote v panju. Bodi zmeren pri uporabi kajenja. Takoj, ko opaziš pravilno zalego, ne išči dalje za matico, temveč deni satnice nazaj v prejšnje vrste. Nezasedene satnice odvzemi, zoži notranjost, imej toplo in glej, da bo dosti hrane in obnožine v panju.

Zdrave brezmatične družine združi z matičnimi družinami, s tem da brezmatične družine s satmi vred poškropiš s sladkorjevo vodo in daš s satmi vred v matične panje. Matico deni v brezmatični panj samo, če je družina še močna in ima najmanj še pet satnic zasedenih.

V spomladi drži družine tesno skupaj, toplo, suho, čedno, pri zadostni odprti hrani, katera vzpodbuja k večjemu zaleganju, od česar je odvisna potem celotna donosnost.

Če narava kljub toplemu vremenu ne daje zadosti paše, potem poskušaj s špekulativnim pitanjem doseči večjo zaleganje. Najboljše špekulativno pitanje je odtrganje zadelanih medenih satov. Če teh nimaš, potem pitaj z malimi obroki tanke sladkorne in medene raztopine. Daj v začetku četrt litra na dan in sicer ne prej, preden ne začne cveteti oljka. To je tedaj, ko čebele že dobijo zunaj dosti obnožine. Napreden čebelar, ki nima v bližnji okolici dovolj oljkinih dreves, jelše, leska, črnega teloha itd. (ki dajo v zgodnji spomladi največ cvetnega prahu, kar je neobhodno potrebno), skrbi že v jeseni, da zasadi za to primerne nosilce obnožine. Kot nadomestilo velja tudi moka od soje ali ovsena moka, katero postaviš kakih pet do deset metrov od čebelnjaka v primerno koritce. Zvečer ga odvzameš, da se čez noč ne napije vlage.

Dobro razvijajočim se panjem prideni eno ali dve razviti brez trotovine in z medom napojeni satnici. Kraj za satnice je vedno med zadnjo obnožino in zalego. Ne razširi družine prezgodaj. Razširitve potrebna je družina, če sedijo čebele kljub hladni noči zunaj žrela ali pa so močno v verižicah. Šele v začetku novenja pomagaj panju z novimi satnicami in sicer med zadnjo satnico zalege in satnico obnožine.

Drži panje nadalje tople, da pridejo sigurneje in čim prej do razvoja.

Prepreči vsak nepotreben pregled, temveč uči se s tem več z opazovanjem pred žrelom o stanju svojih čebel. Žrelo samo ti najtočneje pove (brez da bi panj odpiral in po nepotrebnem čebele razburjal), če so tvoji panji v redu ali ne. Družine, katere med izletom vlačijo mrtve čebele, ličinke in druge smeti iz panja, imajo matico in so v redu. Družine, od katerih čebele v naglici odletavajo in priletavajo, kažejo, da imajo že mnogo zalege in da za to potrebujejo mnogo vode. Če najdeš na izletnih deščicah panjev mnogo medenih kristalov, je to znak, da trpijo čebele žejo. Temu panju daj 1 liter lahke sladkorne raztopine.

Izzimljenje, trebljenje in razširjanje čebelnih družin zahteva stalno skrb, pravilno nego in stalno toploto v panju. Pravilna spomladna oskrba čebel je veliko mojstrsko delo. Kar pri čebelah v spomladi zamudiš ali nepravilno narediš, je navadno zamujeno za vse leto.

Vinko Pečnik